

III

MARIE FIGURÆ.

1° IN VARIIS FIGURIS TESTAMENTI FUIT ADUMBRATA.

V
244
2

Et delectabor per singulos dies, ludens coram eo omni tempore, ludens in orbe terrarum, etc. (Prov. VIII, 3). — Mystice quoque hæc attribuas Virgini Deiparæ. Sapientia enim Dei simili modo lusit et prælusit in figuris, quibus adumbrata fuit B. Virgo, in Eva, in arca Noe, in arca testamenti, in rubo ardente et incombusto, in virga Aaron frondente, etc. Rursum Deiparæ deliciae sunt esse cum Deo, utpote Filio suo, et cum filiis hominum, quibus filium hunc genuit, unde *Cantic. VIII*, dicitur : *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innexa super dilectum suum?*

2° MARIE ET EVÆ ANTITHESES.

VII
380
4

En dilectus meus loquitur mihi : Surge, propera, amica mea, columba mea, formosa mea, et veni (Cant. II, 10). — Tertius sensus principalis : Rupertus censeat his verbis significari ingens desiderium Verbi ad carnem ex B. Virgine assumendam, ac proinde iis eam invitari ut angelo Gabrieli illud annuntianti illico consensum præbeat. « Tu, inquit, amica mea per humilitatem, columba mea per charitatem, formosa mea per castitatem, etc. Veni ergo, Maria, veni; nam Eva ad latebras fugit. Veni, et crede angelo evangelizanti :

nam Eva credidit serpenti susurranti. Veni, et contere caput serpentis; nam Eva et capite illecta, et ventre oblectata, et cauda est obligata serpentis. Veni, et dic : Ecce ancilla Domini : nam Eva se abscondens pariter et defendens : Serpens, ait, decepit me, et comedi. Hæc est vox dilecti mei, et hoc loquitur mihi : Surge, propera et veni. Surge per fidem, propera per spem, veni per charitatem.

Rursum his verbis : « Surge, propera », Christus evocat B. Virginem, primo, ut, licet gravida, surgat et abeat in montana cum festinatione ad salutandum Elizabeth, eique serviendum. Ad hæc, ut contendat in Bethleem, ibique pariat Christum, utpote in patria Davidis, et in domo panis : Christus enim est panis angelorum, æque ac hominum.

Denique hisce verbis multi censent Christum suavissime matrem in morte invitasse ad se in cælum : quare ipsam, non dolore, sed Christi desiderio et amore sanctissimam animam efflase.

3° MARIA QUASI VERA JUDITH DEFENDIT
BETHULIAM.

Et Judith magna facta est in Bethulia, et præclarior erat universæ terræ Israel, etc. (Judith XVI, 25 et seq.) — Allegorice Judith est B. Virgo, quæ urbes et fideles sibi devotos ab hostium obsidione liberat... Maxime B. Virgo, quasi vera Judith, defendit Bethuliam, quæ hebraice significat Virginitatem. Ipsa enim, cum sit Virgo virginum, virgines quasi clientes suos protegit, uti plurimis omni sæculo exemplis ostendit,

IV
356
4

et nominatim virgines olim a tyrannis ad lupanar damnatas (quod summum eis erat tormentum : malebant enim ad leonem quam ad lenonem damnari, ait Tertullianus, *in Apolog.*) intactas servavit per angelos, vel leones; uti servavit S. Agnetem, S. Dariam, S. Luciam : adeoque vix ullam ex eis violatam fuisse reperies. Cum ergo sentis tentationes carnis, invoca B. Virginem, et victor evades.

4° MARIA VINCENS DIABOLUM FIGURATUR PER
JUDITH VINCENTEM HOLOPHERNUM.

IV
333
2

Eterat hæc in omnibus famosissima (Judith VIII. 8.) — Allegorice Judith fuit typus B. Virginis, de qua S. Bonaventura in *Speculo*, cap. VIII : « Dominus, inquit, nominatissimus et famosissimus famosissime est tecum; ideo et tu es famosissima et nominatissima, etc. » Maria ergo signata est per illam famosissimi nominis Judith, de qua scriptum est quod « nec erat qui de ea loqueretur verbum malum ».

5° EST VERA ESTHER QUE ASSUERUM, ID EST
DEUM IRATUM, CUM DUOBUS ANCILLIS ADIIT.

Cumque illa reticeret, tulit auream virgam, et posuit super collum ejus, et osculatus est eam, et ait : Cur mihi non loqueris, etc. (Esther xv, 15 et seq.) — Esther hic representat B. Virginem quæ Assuerum, id est Deum iratum toti generi humano ob peccata Adæ et posterorum, adiens cum duabus ancillis, hæc est cum duplici creatura angelica licet et humana, ait S. Bonaventura, in *Speculo*, cap. III, mystice cum

duplici virtute et vita, activa scilicet et contemplativa, eumque obsecrans præ sacro numinis metu et reverentia, quasi in deliquium corrui; sed Deus ei blandiens et osculans concessit quod postulabat, nimirum salutem generis humani, ideoque Filium suum ei dedit, ut in ea carnem assumens fieret hostia piacularis et Redemptor mundi. Hoc est quod ipsa petebat, *Cantic.* I. 1 : *Osculetur me osculo oris sui.*

6° IN PULCHRITUDINE, ESTHERI ASSIMILATUR;
ITEM MYRTO.

Vidi per noctem, et ecce vir ascendens super equum rufum, et ipse stabat inter myrteta, etc. (Zachar. I. 8.) — Mystice, nostra *hadisca* (myrtus), nostra Esther est B. Virgo, quæ sibi devotos salvat, et ab Aman, id est a diabolo, liberat. Stant ergo angeli inter myrteta, id est sub B. Virginis alis et umbra, vel inter ejus fideles, congregationes et cœtus ipsi dicatos, ut per ejus merita et preces suis clientibus veniam, gratiam et consolationem impetrent. Myrtus enim læta et decora symbolum est felicitatis. Unde sicut ex myrtis opere topiario in hortis fiunt armati milites, triremes, equites, cataphracti; item phasiani, psittaci, philomelæ, etc., ad voluptatem et delicias; ita B. Virgo inter myrteta paradisi cœlestis, puta inter angelos considens, imo præsidens, pollicetur suis non tantum opem, sed et consolationem, lætitiâ, omnesque spiritus delicias; quæ præstat per suos angelos, qui, cum suapte natura sint formæ expertes, quamlibet induere possunt, ac multiplicem armaturam, imo panopliam assumere, ut pro Dieparæ Domi-

XIV
333
1

næ suæ honore et gloria, proque ejus cultoribus potenter decertent, utque Ecclesiam et domum Deo in anima fidelium ædificent. Sic gentilibus Venus, pulchritudinis dea, myrtea dicebatur. Unde Plinius, lib. XV. cap. xxix: «Ara, inquit, vetus fuit Romæ Veneris myrteæ.» Idem lib. XXI, cap. xi: «In Ægypto, ait, sine odore hæc omnia (rosa, liliū, viola, etc.) tantumque myrtis præcipuus odor.»

Quid pulchrius, quid suaveolentius Virgine Dei-para? Una hæc Dei Venus, puta decor, gratia et venustas, omnes satanæ mundique Veneres obscurat, imo vanas et fœdas esse ostendit. Ipsa enim est abysus gratiæ, pulchritudinis oceanus, charismatum omnium thesaurus, quæ sola, velut Esther Assuerum, Deum Patrem placavit, et invenit gratiam in oculis ejus, ut ab eo per Gabrielem archangelum salutata sit: «*Ave, gratia plena.*» Nam, ut de ea dicitur, *Cantic.* IV, 7: *Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te.* Et *Eccli.* xxiv, 24: *Ego mater pulchræ dilectionis, et timoris, et agnitionis, et sanctæ spei. In me gratia omnis viæ et veritatis, in me omnis spes vitæ et virtutis, etc.*

Jure ergo S. Bernardus, homilia 3. super *Missus est*: «Ex ore, inquit, tuo, o Virgo, pendet consolatio miserorum.» Idem: «Deus totius mundi pulchritudinem posuit in Maria, ut si quid spei, si quid gratiæ, si quid salutis in nobis sit, ab ea noverimus redundare.» Quocirca cum eodem, serm. 3 *de Assumpt.* eam invocemus assidue, ac dicamus: «Sit igitur pietatis tuæ, Virgo benedicta, ipsam quam apud Deum invenisti gratiam, notam facere mundo, reis veniam, medelam ægris, pusillis corde robur, afflictis consolationem, periclitantibus adjutorium, et liberationem, sanctis tuis precibus obtinendo. Amen.» Maria ergo est myrtus Dei.

7° EST PANDORA VERA.

Audi, fili mi, disciplinam patris tui et ne dimittas legem matris tuæ, ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo (Prov. I, 8 et 9). — Aristophanes Pandoram ait esse symbolum terræ, eo quod terra omnia ad vitam necessaria, nobis suppeditet ac donet. Verius Pandoram dixeris esse B. Virginem, ut pote cui Deus omnia angelorum et hominum dona contulerit, adeoque in qua ornanda certarit S. Trinitas. Deus enim Pater ei contulit suam paternitatem, ut unigenito suo esset tam vice patris quam matris. Filius eam accepit in Matrem, Spiritus sanctus in sponsam, ac ut sponsam omnibus suis charismatibus eam honestavit. Ipsa enim S. Trinitatis, æque ac parentum suorum disciplinæ et legibus per omnia obedivit et obsecundavit.

(Relationem allusionis cum *Proverbiorum* verbis, vide in Cornel. a Lapide, loc. cit.)

8° MARIA PER ARBOREM VITÆ DENOTATUR.

Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, et ad vescendum suave lignum etiam vitæ in medio paradisi, lignaque scientiæ boni et mali (Genes. II, 9). — Tropologice, lignum vitæ est B. Virgo de qua nata est vitæ, Deus homo, Jesus Christus; virgoque ipsa, ut ait Germanus, patriarcha Constantinopolitanus, spiritus et vitæ christianorum est. Rursum arbor vitæ est justus qui opera sancta quæ vitam gratiæ et gloriæ pariunt, operatur, juxta illud: *Fructus justii lignum vitæ.* Proverb. XI, 30. Insuper arbor vitæ est ipsa sapientia, virtus et perfectio,

juxta illud de eodem : *Lignum vitæ est his qui apprehenderint eam.* Proverb. III, 18.

9° EST ARCA TESTAMENTI.

XVI
232
2

Et visa est arca testamenti ejus in templo ejus. (Apoc. XI, 19). — Rursum arca testamenti significat gloriosum Christi corpus, non tantum naturale, puta humanitatem Christi jam dictam, sed et mysticum, puta Ecclesiam sive congregationem sanctorum qui in corpore et anima sunt beati, et cum Christo in sancto sanctorum, id est in cælo regnant. Sicut enim propitiatorium proprie significabat Christum, ita arca illi subjecta significabat Ecclesiam triumphantem : utriusque enim super alas Cherubim quasi in throno insidet et præsidet Deus gloriosus, Christum hominem, ejusque sanctos beatus et glorificans. Vide dicta *Exodi*, cap. XXV, 10 et 17. Hinc consequenter arca testamenti est B. Virgo, quæ inter beatos homines eminet, estque potior Ecclesiæ triumphantis æque ac mili tantis pars.

Hæc enim Christum, quasi manna, æque ac legem Dei in se conclusit. Ita S. Bernardus, serm. *de B. Maria*, et alii, ac nominatim Franciscus Suarez, III part., quæst. XXXVII, art. 3, disp. 21, sect. 2, qui per arcam testamenti accipit corpus B. Virginis, quod resurrexit, et gloriose assumpsit in cælum, hic Joanni apparuit. Vidit ergo Joannes in cælis per umbram gloriam B. Virginis et sanctorum. Pulchre, S. Ambrosius, serm. 81, B. Virginem arcæ fœderis comparat. Siquidem, ait, arca intrinsecus portabat testamenti tabulas, Maria autem ipsius tes-

tamenti gestabat hæredem. Illa intra se legem, hæc evangelium retinebat. Illa Dei vocem habebat, hæc Verbum. Arca intus forisque auri nitore radiabat, B. Maria intus forisque virginitatis splendore refulgebat. Illa terreno ornabatur auro, ista cœlesti. Merito ergo Ecclesia in litaniis Lauretanis B. Virginem muncupat et invocat, dicens : « Fœderis arca, ora pro nobis..... »

Aureolus putat hic prædici institutionem festi Purificationis B. Virginis, quo Christus quasi arca testamenti præsentatus est in templo ; quod Constantinopoli institutum est sub Justiniano Imperatore ad sedandam pestilentiam tunc grassantem, uti testatur Sigebertus, in *Chronico*, anno Christi 532. Paulus, vel potius Joannes Diaconus in *hist. Miscell.*, Nicephorus lib. XVIII, cap. XXVIII, et ex iis Baronius in *Martyrol.* 2 febr. Unde et in Missa illius festi legitur epistola Malachiæ III, 1, in qua Christus vocatur *Angelus testamenti* : *Statim ait, veniet, ad templum suum Dominator quem vos queritis, et angelus testamenti quem vos vultis.* Arca enim habebat utrinque angelum, puta cherubinum, testamenti.

Ibid.
1

10° EST VIRGA AUREA PER QUAM DEUS TOTI HUMANO GENERI OFFENSUS RECONCILIATUS EST.

Et extendit contra eam virgam auream. (Esth. V, 2). — Allegorice, virga aurea est B. Virgo, per quam Deus toti generi humano offensus, eidem reconciliatus est, de qua Balaam vaticinatus est, *Num.* cap. XXIV, sub fine, dicens : *Orietur stella* (B. Virgo, quæ vera Esther, et ἀστὴρ) *ex Jacob, et consuget virga de Israel, et percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth.*

IV
377
1

Hæc est, inquit B. Petrus Damianus, serm. *de Assumpt.*, virga illa, qua retunduntur impetus adversantium dæmoniorum, virga Aaron, per quam fiunt et mirabilia. Baculum autem Crucis intelligit, quo non solum verberatus est, sed occisus ille insatiabilis homicida, qui mortibus hominum pascitur et nutritur. In Virgine, virga et baculo cruce miserorum, spes et consolatio continetur, sicut sublimis Propheta clara voce declarat: *Virga*, ait, *tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt.* »

11° EST QUASI STELLA JACOB RADII SUI
UNIVERSUM MUNDUM ILLUMINANS.

IV
385
1

Judeis autem nova lux oriri visa est, etc. (Esth. VIII, 16).—Allegorice, Esther est B. Virgo, de qua in sensu mystico dicitur, *Eccli. l. 6: Quasi stella matutina in medio nebulae*, quoniam velut fulgida stella processit effugans nebulos, de qua S. Bernardus, homil. 2, super *missus est*: « Ipsa est nobilis stella Jacob, cujus splendor præfulget in supernis, et inferos penetrat, terras etiam perlustrans, et calefaciens magis mentes quam corpora, fovet virtutes, excoquit vitia. »

12° COMPARATUR SOLI, LUCERNÆ, COLUMNÆ,
FUNDAMENTO.

X
42
1

Gratia super gratiam mulier sancta et pudorata (Eccli. XXVI, 18).—B. Virgo, ait Hugo, comparatur hisce quatuor, scilicet soli, lucernæ, columnæ, fundamento. Soli comparatur, quia sicut sol toti mundo lumen præstat, ita B. Virgo toti Ecclesie gratiam præstat et impetrat. Tollatur sol, est miserabilis mundus; tollatur B. Virgo, est miserabilis Ecclesia.

Cantic. VII: *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora Consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol?* Quasi aurora fuit in nativitate sua, ut luna in conceptione Domini, ut sol in nativitate Domini, *terribilis ut castrorum acies ordinata* in purificatione. Comparatur lucernæ, quia sicut lucerna habet lumen in testa, ita B. Virgo lucem veram habet intra sua viscera; at non abscondit eam, sed in aperto posuit, ut ab omnibus videretur. Luc. XI: *Nemo accendit lucernam, et in abscondito ponit, neque sub modio; sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant.* Columnæ aureæ comparatur propter rectitudinem, propter stabilitatem, propter fundamentum Ecclesie. Fundamento comparatur, propter humilitatem, propter compassionem, propter secreti, sive solitudinis, amorem.

13° EJUS TYPUS EST SOL.

Homo sanctus in sapientia manet sicut sol (Eccli. XXVII, 12).—Secundum exemplum sapientis radiantis ut sol est B. Virgo, de qua audi S. Bernardum, serm. in illud *Apocal. cap. XII: Signum magnum apparuit in cælo: mulier amicta sole, et luna sub pedibus ejus.* « Nimirum, inquit, ea est quæ velut alterum solem induit sibi. » Et paulo post: « Solet luna non modo defectum corruptionis, sed et stultitiam mentis, nunquam vero Ecclesiam hujus temporis designare; illam quidem propter mutabilitatem, hanc sane propter susceptum aliunde splendorem. Utraque vero, (ut ita dixerim) luna sub Mariæ pedibus congrue satis ponitur, alio tamen et alio modo. Siquidem
2.

stultus ut luna mutatur, sapiens autem permanet ut sol. In sole nimirum, et fervor et splendor stabilis, in luna solus splendor, atque is omnino mutabilis et incertus, qui nunquam in eodem statu permaneat. Jure ergo Maria sole perhibetur amicta, quæ profundissimam divinæ sapientiæ ultra quam credi valeat, penetravit abyssum : ut quantum sine personali unione creaturæ conditio patitur, luci illi inaccessiblei videatur immersa. Illo nimirum igne prophetiæ labia purgantur, illo igne seraphim accenduntur. Longe vero aliter Maria meruit, non velut summatim tangi, sed operiri magis undique et circumfundi, et tanquam ipso igne concludi. Condidissimus sane, sed et calidissimus hujus mulieris amictus : cujus omnia tam excellenter irradiata noscuntur ut in ea, non dico tenebrosus, sed obscurum saltem, vel minus lucidum, sed ne tepidum quidem aliquid, aut non ferventissimum liceat suspicari. Insipientia vero omnis longe sub pedibus ejus est, ut penitus absit hæc ab insipientium mulierum numero, et collegio virginum fatuarum. Imo vero et unicus ille stultus, et totius stultitiæ princeps, qui vere mutatus ut luna, sapientiam perdidit in decore suo, sub Mariæ pedibus conculcatus et contritus, miseram patitur servitutem.»

X
391
1

Sol in aspectu annuntians in exitu, vas admirabile, opus Excelsi, (Eccli. XLIII 2). — Præ omnibus et super omnes vas Dei admirabile fuit B. Virgo. Audi S. Bonaventuram, in Speculo Virginis, cap. VII : « Maria, inquit, fuit plena resultatione, sive expressione divinæ gloriæ, juxta illud Ecclesiastici : Gloria Domini plenum est opus ejus. Antonomastice, opus Domini mirabile est Maria; de qua dicitur in Ecce-

siastico : Vas admirabile, opus Excelsi. Vere opus mirabile, quia nusquam invenitur simile : unde de hoc dicitur : Non est factum tale opus in universis regnis, non in regno cœlestium, nec terrestrium, nec infernorum. Hoc enim opus plenum est dominica gloria, quia supra omnem puram creaturam resultat et relucet plenissime in Maria. Nam præter assumptionem a Verbo naturam nullum est opus, nulla creatura, in qua tanta divinæ gratiæ materia reluceat, sicut in Maria. » Et infra : « Plena est omnis terra gloria ejus, sicuti dicitur in Isaias : Plena est tota Maria, relucente in se plenissime divina gloria. » Hæc ille. Hinc et Christus S. Brigittæ fassus est dicens : « Mater mea est esca dulcissima, qua homines ad metraho. »

14° EST FONS SOLIS.

Parvus fons qui creavit in fluvium et in lucem solemque conversus est, etc. (Esth. x, 6.) — Allegorice, hic fons in solem conversus, similisque fonti solis, de quo Josue, ad litteram significans Estherem, mystice repræsentat B. Virginem quæ, Apoc. XII, 1, vocatur mulier amicta sole. Unde S. Fulgentius, serm. de Laud. Virg. : « Facta, inquit, Maria fenestra cœli, quia per ipsam Deus verum fudit sæculi lumen. » B. Damascenus, orat. 1, de Nativ. Virg., vocat eam « portam vitæ, fontem lucis » quo nomine eam vocant complures alii. Epiphanius, serm. de Laud. Virg. his verbis :

« O Virgo sancta, lucis æternæ mater; lucis, inquam, quæ in cœlis illuminat copias angelorum : lucis, quæ illuminat ipsorum seraphim incomprehensum oculum ; lucis, quæ fines terræ illuminat ad credendum Trinitati ; lucis, quæ dixit : Ego sum lux mundi ; lucis,

IV
391
2

quæ dixit : *Ego lux in mundum veni*; lucis, quæ assumpta est, et illuminavit cuncta quæ sunt in cœlis et in terra. » Et iterum : « O uterum habentem inextinguibile lumen septies lucentis gratiæ. »

Chrysippus, orat. *ad Dieparam*. : « Ave, inquit, fons lucis omnem hominem illuminans; ave, solis ortus, qui nullum ferre potest occasum. » Ildephonusus, serm. 1, *de Assumpt.* : « Maria, inquit, secundum verbum hebraicum interpretatur stella maris; mare præsens sæculum est, stella autem B. Virgo Maria, de qua ortus est ille per quam illuminatur omnis mundus. Hinc securius accedite ad laudem Virginis, et illuminamini, quoniam ipsa est per quam vera lux in mari hujus sæculi refulsit. »

Ecclesia in Missa, in præfatione *de B. Virgine*, hac eadem metaphora utitur illis verbis : « Quæ, virginitatis gloria permanente, lumen æternum mundo effudit, Jesum Christum Dominum nostrum. » Ephrem, serm. *de Laudib. Virginis* : « Ave, inquit, stella fulgidissima, ex qua Christus processit; ave, per quam clarissimus sol justitiæ nobis illuxit. » Et iterum : « Virginem Luciferam » appellat. Æque Cyrillus, lib. I, *de Recta fide* ad Reginas : « Maria, ait, vitæ genitrix, mater pulchritudinis, maximipara Luciferi. »

15° EST LUNA PROPTER SEPTEM ANALOGIAS.

XXI
237
1

Mulier amicta sole, et luna sub pedibus ejus. (Apoc. XII, 1 et seq.)— Sicut luna est humanitas Christi, ita luna est et Virgo Deipara : hæc est enim quasi Lucina Ecclesiæ parturientis, ut de ea dici possit illud Virgilianum :

Casta fave Lucina, tuus jam regnat Apollo.

1^a Analogia. — Christus enim a B. Virgine, æque ac filius a matre, avelli aut separari nequit. Quocirca Ecclesia multa quæ in Scriptura de Christo primario dicuntur, secundario B. Virgini applicat, uti est illud *Proverb. VIII* : *Dominus possedit me ab initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio : ab æterno ordinata sum, etc.* Sic et *cantica canticorum*, quæ primario sunt epithalamium Christi et Ecclesiæ, secundario epithalamio Dei et B. Virginis attribuuntur. Unde Petrus Damianus, serm. *de Nativit. B. Mariæ*, illud *Cant.* cap. VI, 9 : *Pulchra ut luna*, de B. Virgine explicat dicens : « Quemadmodum nullum est astrum, excepto sole, adeo pulchrum ut luna: sic summa gloria est post Deum, videre Virginem, adhærere illi, et in illius protectionis munimine commorari. » Et serm. *de Assumpt. Virginis* : « Quantumlibet aliæ stellæ reluceant, luna tamen et magnitudine præeminet, et splendore. Sic utramque naturam Virgo singularis exsuperat, et immensitate gratiæ, et fulgore virtutum. »

2^a Sicut « luna est super omnia pura, luceque plena », ut ait Plinius, ita et B. Virgo. Finxerunt poetæ Dianam (id est lunam) præ virginitatis amore commercia hominum fugisse, et virginibus comitam sylvas petiisse. Unde Virgilius eam castam appellat. Quid castius B. Virgine? Quocirca S. Bernardus, tract. *de Passione Domini*, cap. XXXI : « Quis, ait, sanctorum chorus melius lunæ comparatur quam virgines? » Videlicet propter earum candorem et pulchritudinem. Unde subjicit : « Honorabuntur præ cœteris, sicut lunam videmus præ cœteris sideribus eminere. » Dixit vetus auctor « lunam marga-

ritarum idæam videri. » Quæ margarita purior et pulchrior virginitate ac B. Virgine?

3^a Luna cum puritate jungit fœcunditatem: est enim parens rerum. Unde in numismatibus Corneliæ Augustæ (uti refert Pierius, *Hierogl.* 44) cum lunæ effigie, in aliis hæc inscriptio apponitur: fœcunditas; in aliis: pudicitia. Ita in B. Virgine junguntur summa virginitas et summa maternitas ac fœcunditas; ut de Christo recte dicatur:

*Nec genitricæ tuæ fœcundior ulla parentum est,
Tot bona per partum quæ dedit una suum.*

4^a Sicut luna, ita et B. Virgo, est et dicitur *Regina cœli*.

5^a Sicut luna hic mulierem fulcit, ita B. Virgo Ecclesiam suis præcibus et meritis, quasi basis et columna, fulcit et sustentat.

6^a Sicut luna benigno influxu plantas et animalia vegetat; unde a Plinio, lib. II, cap. XVIII, dicitur, « lunæ color blandus. » Ita B. Virgo fideles tam justos quam peccatores, quin et infideles, suam opem implorantes, benigne complectitur, gratiam impetrat, ad salutem provehit: est enim ipsa mater misericordiæ.

7^a Sicut luna patitur eclipsin et defectum, eum se terra inter lunam et solem interjicit, ac radios solis intercipit, ne ad lunam deferantur, eamque illuminent: ita et B. Virgo, et humanitas Christi in passione eclipsin et defectum virium ac vitæ passæ sunt, cum terreni Judæi inter eas et Deum suam malitiam interposuerunt, ac crucem Christo statuerunt. Hinc Christus in cruce exclamavit: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Hæc summam,

quæ fuse Alcazar, eaque eleganter, ingeniose et mystice potius, quam litteraliter et genuine prosequitur.

16° LAMPADI COMPARATUR ET CANDELABRO.

Et dixit ad me (angelus): quid tu vides? et dixi: Vidi, et ecce candelabrum aureum totum, et lampas ejus super caput ipsius, et septem lucernæ ejus super illud, etc. (Zach. IV, 2 et seq.)—Tropologice, candelabri, id est Ecclesiæ, lampas est B. Virgo, inquit Anastasius Nicænus, quæst. LIII in *Script*, quia ipsa materiæ expertem lucem gestavit Deum incarnatum; et quia ipsa septem lucernis, id est apostolis cœterisque sanctis, per Christum oleum doctrinæ et gratiæ suggerit et instillat: lucernas enim sanctos illustres, patet ex illo Christi, de Joanne Baptista, *Joan.* V, 35: *Ille erat lucerna ardens et lucens.* Vide dicta, *Exod.* XXV, 31. Ita S. Cyrillus et S. Epiphanius, hom. *de Laudib. B. Virg.*

Sed de tota hac visione audi Anastasium Nicænum episcopum, *quæst.* LIII in *S. Scripturam*: « Quod, ait, est candelabrum? Sancta Maria. Cur autem candelabrum? Quia materiæ expertem lucem gestavit, Deum incarnatum. Cur autem totum aureum? Quia post partum mansit Virgo. Quænam sunt septem lucernæ? Septem leges; lex enim est lux, *Prov.* VI, 23. *Prima* est lex naturæ. *Secunda*, lex per visum: quem enim Deum lex prædicat, eum visus probat per res creatas. Nam ex rerum creatarum magnitudine et pulchritudine earum creator cernitur. *Tertia*, lex paradisi vetans lignum scientiæ boni et mali

Quarta, quæ tempore Noe fuit in nube. *Quinta*, quæ tempore Abraham fuit per circumcisionem. *Sexta*, lex litteræ, «puta lex Mosis scripta a Deo in tabulis lapideis. *Septima*, lex gratiæ. Quænam sunt septem infusoria? Septem dona Spiritus sancti, quæ recenset Isaias, cap. XI. Quænam sunt duæ oliuæ? Duo testamenta. Sicut enim olea habet folium semper virens, ita etiam duo testamenta habent perpetua et nunquam cessantia de Christo testimonia.» Hæc Anastasius.

Porro sancti omnes suum lumen habent non a se, sed a Christo per B. Virginem. Hæc enim illum peperit, nobisque dedit et dat. Unde S. Augustinus explicans illud Christi, *Joan.* XII, 36: *Credite in lucem, ut filii lucis sitis*, sic ait: «Sint igitur sub lampade lucernæ, si illuminari volunt, quandoquidem a seipsis non habent lumen, sed ab eo qui a seipso lumen est, et non ab alio. Sic enim securum habent lumen suum adhærendo illi, quod deficere non potest, et aliis semper sufficit.» Idem, tract. 54 in *Joan.*: «Omnes sancti, inquit, lumina sunt; sed credendo ab eo illuminantur, a quo si quis recesserit tenebrabitur. Lumen autem illud quo illuminantur, a se recedere non potest, quia incommutabile omnino est, et ideo tenebræ in eo non sunt ullæ, nec esse possunt.»

Ita noster Emmanuel: «Candelabrum, inquit, est Ecclesia, lampas Christus, lucerna justis omnes, septem infusoria septem sacramenta, quibus oleum gratiæ effunditur justis, ut luceant.»

17° LUCEM SUAM PER TOTUM MUNDUM SPARGIT.

Ego feci in cælis, ut oriretur lumen indeficiens. (Eccli. XXIV. 6). — Mystice hæc verba adaptes B. Virgini. Unde B. Petrus Damianus, serm. *de Assumpt.*: «*Electa ut sol*; Electa, inquit, sed præelecta ut sol; quia sicut sol solus orbem illuminat, sic hæc sola solidiori lumine et angelos et homines illustrat.» Et post nonnulla: «Nihil habuit Spiritus in visibilibus creaturis excellentius, cui excellentiam Virginis comparet; multo enim altius aliquid habuit claritas solis, quam lunæ; quia etsi illa minores stellas obscurat, non tamen penitus occultat; hic vero lucidius incandescens, ita sibi siderum et lunæ rapit positionem, ut sint quasi non sint, et videri non possint. Similiter et virga Jesse veri prævia luminis, in illa inaccessiblei luce præluces, sic utrorumque spirituum habebat dignitatem, ut in comparatione Virginis nec possint, nec debeant apparere.» Et inferius: «Considera, inquit, quam stellaris et serena obumbratio, quam luminosus fulgor circulem orbem tanti sideris superfundat, et aliorum luminum claritatem non mediocriter offuscet; sic et virgo inter animas sanctorum, et inter angelos erecta, merita singulorum et omnium titulos antecedit. Quamlibet stellæ reluceant, luna tamen et magnitudine præeminet, et splendore; sic utramque naturam Virgo singularis superat, et immensitate gratiæ, et fulgore virtutum.»

Et Richardus Victorinus ad illa *Cant.* IV: *Duo ubera tua, sicut duo hinnuli gemelli*, etc.: «His hinnulis, inquit, dicta B. Mariæ ubera comparantur, quia cum tam angeli quam sancti pro peccatoribus